

Татарин Н.Б.

кандидат економічних наук, доцент;

Скидан У.І

студент,

Львівський національний університет імені Івана Франка

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ

Сучасна ринкова економіка визначається економічною свободою, високою залученістю ресурсів, вільним доступом до інформації та суперництвом між компаніями. Проте, завжди є осередки ринкових відносин, де система вільної конкуренції не спрацьовує, у такому випадку виникає гостра необхідність регулювання таких відносин з боку держави.

Сьогодні складно собі уявити існування будь-якого ринку без законодавчої бази регулювання та нагляду держави. Саме держава визначає і контролює правові основи ринкових відносин, насамперед права власності, та установлює базові правила економічних відносин учасників ринку [1].

Важливість регулювання фінансового ринку мотивується тим, що нерегульовані ринки не дають економічно вигідного результату ні для учасників ринку, ні для держави.

Основною проблемою вітчизняного фінансового ринку є те, що регуляторами є три державні установи: Національний банк України, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг та Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Такий нагляд може бути ефективним лише за умови їх активної взаємодії. Але на сьогодні доводиться констатувати відсутність єдиної політики та спільних підходів у роботі, а це об'єктивно заважає побудові результативної системи нагляду за фінансовими ринками.

Досвід різних країн свідчить про те, що проблеми координації зникають, коли відбувається консолідація нагляду завдяки

використанню однієї з трьох моделей державного регулювання внутрішніх фінансових ринків [2].

Дослідження іноземного досвіду у питанні ефективного регулювання фінансового ринку, дозволяє підтверджувати, що на сьогодні у світовій практиці існує три моделі державного регулювання:

- модель єдиного регулятора – мегарегулятора;
- секторальна модель;
- модель перехресного регулювання.

Кожна з моделей не є досконалою, але вони продемонстрували свою результативність, певні проблеми в процесі існування, пройшли випробовування кризами і мають право на функціонування.

Модель мегарегулятора передбачає створення моделі спільного нагляду за всім фінансовим ринком в межах одного органу – мегарегулятора.

Головними перевагами такої моделі регулювання є:

- спроможність здійснення нагляду та контролю за фінансовими групами та складними фінансовими інструментами, продуктами;
- можливість здійснення універсального підходу до різноманітних типів фінансових інститутів;
- спроможність здійснення постійного спостереження за всією фінансовою системою;
- економія коштів за рахунок зменшення інших державних наглядових органів.

Секторальна (традиційна) модель протягом тривалого періоду була основною при здійсненні регулювання фінансового ринку країн. Ця модель визначає чіткий поділ завдань та функцій між структурами, які окремо здійснюють нагляд за кожним основним сектором фінансового ринку – банківським, сектором капіталу, страховим тощо.

Що стосується основних плюсів секторальної моделі, то ними є:

- високий рівень компетенції та освіченості наглядового органу кожного з секторів;
- спроможність розробки якісних функціональних нормативних документів.

Однак, дана модель має ряд вагомих недоліків:

- збільшення кількості складних фінансових операцій, труднощі наглядових структур під час здійснення класифікації та оцінки фінансових продуктів та ризиків;
- об'єднання банківських та небанківських фінансових установ;
- недостатня координація і взаємодія між наглядовими органами тощо.

Модель перехресного регулювання передбачає вручення обов'язків з пруденційного нагляду одному органу, а повноваження з регулювання комерційних операцій – іншому. Дана модель є найменш використовуваною серед країн світу [3].

В Україні на сьогодні працює секторальна модель регулювання фінансового ринку. Також слід зазначити, що глобальна криза 2008-2009 років продемонструвала недосконалість обраної моделі, виявила її слабкі місця та прорахунки органів державного регулювання фінансовою системою [2].

Отже, перспективним варіантом реструктуризації державного регулювання фінансової системи України є створення єдиного регулятора фінансового ринку. Завдяки такому реформуванню відбудеться координування діяльності регулятивних структур, використання універсальних методів та форм контролю, виключення продубльованих наглядових функцій, збільшення рівня відповідальності за прийняті рішення а також зменшення видатків державного бюджету. Крім того, діяльність мегарегулятора створить надійний базис для успішної інтеграції України у світову фінансову систему.

Список використаних джерел:

1. Еш С.М. Фінансовий ринок / С.М. Еш / Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 528 с. URL: https://pidruchniki.com/10931123/finansii/derzhavne_regulyuvannya_finansovogo_rinku_ukrayini_sutnist_sferi_vazheli_regulyuvannya
2. Кизима Г. М. Моделі регулювання фінансових ринків: сутність та особливості. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=369>
3. Регулювання діяльності учасників фінансового ринку. URL: <https://ronl.org/referaty/finansovye-nauki/226541/>